

Sisällys

Esipuhe ja kiitokset 7

1 JOHDANTO 10

- 1.1 Murre, kulttuuri ja identiteetti 12
- 1.2 Murrealueistot ja -arkistot 15
- 1.3 Dialektologian ja sosiolingvistiikan teorioita ja menetelmiä 19
- 1.4 Terminologiasta 27
- 1.5 Suomen murteiden jaotus 29
 - 1.5.1 Murteiden perinteinen pääjako itä- ja länsi-murteisiin 29
 - 1.5.2 Murrealueiden syntyhistoriaa 32
 - 1.5.3 Murteiden uusi jako itä-, länsi- ja pohjois-murteisiin 36
 - 1.5.4 Murrerajojen luonteesta 42

2 NYKYMURTEIDEN LAAJALEVIKKISIÄ PIIRTEITÄ 45

- 2.1 Konsonantiston ilmiöitä 45
 - 2.1.1 *t:n* astevaihtelu 45
 - 2.1.2 *lk-* ja *rk-*yhtymien astevaihtelu 54
 - 2.1.3 *ts-*yhtymän vastineet 55
 - 2.1.4 Geminaatioilmiöt 58
 - 2.1.5 Jälkitavujen vokaalienvälinen *h* 64
- 2.2 Vokaaliston ilmiöitä 67
 - 2.2.1 Pitkän *AA:n* diftongiutuminen 67
 - 2.2.2 Diftongien avartuminen 69
 - 2.2.3 Diftonginreduktio 70

2.2.4	Svaavokaali	72
2.2.5	Jälkitavujen <i>A</i> -loppuiset vokaaliyhtymät	74
2.2.6	Labiaalistuminen	81
2.2.7	Jälkitavujen <i>i</i> -loppuiset diftongit	82
2.2.8	<i>i:n</i> loppuheitto	83
2.2.9	<i>A:n</i> loppuheitto	84
2.3	Morfologisia ja morfosyntaktisia ilmiöitä	85
2.3.1	Inessiivin pääte	85
2.3.2	Yksikön 3. persoonan <i>pi</i> -pääte	87
2.3.3	Monikon 1. ja 3. persoonan verbimuodot	88
2.4	Persoonapronomininit	89
3	ALUEKATSAUS	95
3.1	Länsimurteet	96
3.1.1	Lounaismurteet	96
3.1.2	Lounaiset välimurteet	102
3.1.3	Hämäläismurteet	105
3.1.4	Pääkaupunkiseudun murteesta	113
3.1.5	Etelä-Pohjanmaan murteet	117
3.2	Itämurteet	123
3.2.1	Savolaismurteet	126
3.2.2	Kaakkoismurteet	137
3.3	Pohjoismurteet	142
3.3.1	Keskipohjalaiset murteet	145
3.3.2	Pohjoispohjalaiset eli Oulun seudun murteet	147
3.3.3	Peräpohjalaiset murteet	150
4	NYKYMURTEIDEN VARIAATIOSTA KOKOAVASTI	157
	Merkintätavat	161
	Foneettiset merkit	162
	Lähteet ja lyhenteet	163
	Kirjoittaja	176
	English abstract	177
	Hakemisto	180